

LAUSUNTO KOSKIEN HALLITUKSEN ESITYSTÄ KALASTUSLAIN 8 § 1 MOMENTIN MUUTTAMISESTA

Lausunto koskee hallituksen esitystä kalastuslain 8§ 1 momentin muuttamista siten, että osanottajamääriltään vähäiset järjestetyt tilaisuudet eivät jatkossa vaatisi onginta-, pilkintä- ja viehekalastuskilpailujen tapaan kalastusoikeuden haltijan lupaa.

Suomen kalastusopaskilta ry panee kiitollisuudella merkille sen työn, mitä maa- ja metsätalousministeriö, hallitus ja monet muut tahot ovat tehneet kalastusmatkailun edistämiseksi Suomessa. Suurimmaksi ongelmaksi lähes kaikki kalastusoppaat ovat kokeneet kalastusluvan saamisen tilanteessa, jossa kalastusta harjoittava käyttää apuna kalastusopasta tai veneenkuljettajaa. Erityisesti ongelma on rannikolla ja saaristossa. Nyt tehty esitys mahdollistaa kalastusmatkailun kehittymisen ja tuo uskoa kalastusmatkailuun tehtäviin investointeihin. Suomen kalastusopaskilta ry osoittaa tällä lausunnolla, kuinka tärkeänä ja hyvänä asiana lakimuutosta matkailuyrittäjien taholla pidetään.

1. Lakimuutoksen vaikutus kalakantoihin on mitätön

Ammattikalastajien kalastamat kalalajit ovat pääosin aivan toiset, kuin viehekalastajan. Suomessa pyydetystä haukisaaliista vuonna 2007 ammattikalastajat pyysivät 2,8% ja vapaa-ajankalastajat 97,2%, (Lähde RKTL). Vapaa-ajankalastajia arvioidaan Suomessa olevan noin 1 844 000 henkilöä (Lähde RKTL)

Kalastusoppaiden määrästä ei ole virallista tilastoa, mutta Suomen kalastusopaskilta ry:n tiedon mukaan Suomessa toimii tällä hetkellä noin 150–200 kalastusopasta. Kalastusoppaiden määrä on ollut kasvussa, sillä yhteiskunnan tuella on kalastusoppaita koulutettu vuosittain lisää. Kalastusoppaan pääasialliset saaliskalat, joita vieheluvalla olisi mahdollisuus kalastaa, ovat hauki ja ahven. Vastuullisesti ja pitkällä tähtäimellä toimiva kalastusopas pyrkii huolehtimaan kalavesien kunnosta ja saalisvarmuudesta. Kalakantojen kestävä kehityksen nimissä kalastusoppaat harjoittavat valikoivaa kalastusta, joka tarkoittaa omatoimista saalismäärän säätelyä monin eri tavoin.

Tällä hetkellä oppaiden toiminta rajoittuu tietyille alueille, joihin luvan saa ostettua. Samalla alueella saattaa toimia useitakin oppaita laajalta alueelta. Nykymenetelmällä kalastuspaine kohdistuu pienille alueille.

Lakiesityksessä rajoitettaisiin viehekalastusoikeus koskemaan vain pienimuotoisia tilaisuuksia. Sopivana rajana voitaisiin pitää 12 henkilöä, joka on maksimimäärä, jonka kalastusopas voi asiakkaita yleisimmin käytössä olevalla vuokraveneen kuljettajatutkinnolla kuljettaa.

Myös Suomen kalastusopaskilta ry:n mielestä on kohtuullista, että massatapahtumiin vaaditaan vesialueen omistajan lupa.

Suomen Kalastusopaskilta ry on sitä mieltä, että yhden oppaan vaikutus kalakantoihin on pienempi, kuin yhden aktiivisesti verkkokalastusta harrastavan vapaa-ajankalastajan.

2. Lakimuutos edistää kansalaisten tasavertaisuutta ja mahdollisuuksia kalastamiseen eri alueilla

Vaikka vapaa-ajan kalastusta on viehেলuvan avulla helpotettu, on vapaa-ajankalastajien määrä kuitenkin laskenut (RKTL). Perinteinen vapaa-ajankalastus vähenee samalla, kun nuorten harrastukset keskittyvät entistä enemmän tietokoneisiin ja internetiin. Luonnossa liikkuminen ei ole enää kaikille itsestäänselvyys. Yhä useammat isät eivät enää opasta lapsia kalastamaan saati käsittelemään kalaa.

Kalastusoppaiden merkitys luontoharrastuksen toteuttamiseksi tulee olemaan entistä merkittävämpi. Yhä useampi kalastusoppaan asiakas tulee olemaan sellainen, joka ei ole ennen kalastanut.

Liikuntaesteisten ja vammaisten mahdollisuus omatoimiseen kalastukseen on usein varsin rajoittunutta. Teyhteyksien päässä olevat kalastuspaikat vähenevät sitä myötä, kun lomamökkien ja asuntojen määrä rannoilla kasvaa. Useimmat kalastuspaikat vaativat venekuljetuksen, eikä kaikilla ole mahdollisuutta hankkia omaa venettä harvojen kalastusretkien vuoksi. On hyvin epäselvää, voiko kalastaja käyttää edes taksivenettä kulkiessaan kalastusretkellä. Lain muutos edistää kansalaisten tasapuolista mahdollisuutta kalastaa myös sellaisilla alueilla, joihin voidaan kulkea vain veneellä. Laki mahdollistaa myös vammaisten ja liikuntarajoitteisten ihmisten kalastusharrastuksen. Kalastusoppaan käyttäminen edistää myös turvallisuutta vesillä.

3. Lakimuutos edistää maaseudun ja saariston elinkeinotoimintaa

Kalastusopas tarjoaa opastettuja kalastusretkiä elinkeinotoimintaa harjoittaen. Asiakkaalle kalastus on usein vain osa kokonaisuudesta. Kalastusopastoiminta onkin parhaimmillaan hyvää yhteistyötä majoitus- ja ruoka sekä tilausajopalveluja tarjoavien yritysten kanssa. Monesti sama ryhmä saattaa käyttää myös muita ohjelmapalveluita ja käydä tutustumassa alueen eri matkailukohteisiin. Erityisesti kalastusmatkailusta on hyötyä muille matkailuyrityksille sen vuoksi, että kalastusmatkailu on suurinta sesongin ulkopuolella, eli keväällä ja syksyllä. Monelle ammattikalastajalle kalastusmatkailu saattaa olla tulevaisuuden mahdollisuus ammattikalastuksen vähentyessä.

4. Lakimuutos perustuslain kannalta

Jokamiehenoikeuksin mahdollistetaan jo nyt elinkeinotoiminnan harjoittaminen toisen mailla. Marjastus ja sienestys ovat elinkeinotoimintaa, jota harjoitetaan omistusoikeuksista välittämättä ja yleisesti hyväksyttynä. Vesialueella liikkuminen elinkeinotoimintaa harjoittaen esim. vuokraveneellä tai vesijetillä on sallittua. Toisin kuin marjat ja sienet, kala kuitenkin liikkuu omistussuhteista välittämättä. Yhteiskunnan varoilla istutetut kalat liikkuvat alueille, joihin ei lupia ole mahdollista hankkia. Kalastus viehেলuvalla on jokaisen oikeus vesialueen omistuksesta riippumatta. Lakimuutos ei siis muuta kenenkään perustuslaillisia oikeuksia, vaan mahdollistaa yhä useamman käyttää oikeuttaan.

5. Lakimuutos tukee hallitusohjelman mukaisesti kalastusmatkailun kehittämistä

Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa kehitetään elinkeino- ja matkailukalataloutta. MMM on laatinut myös Kalastusmatkailun kehittämisen valtakunnallisen toimenpideohjelman, jonka tavoitteita viehেলuvan käytön salliminen myös opastetussa kalastuksessa edistää. Erityisesti toimenpideohjelmassa pyritään kehittämään kalastusmatkailun markkinointia ulkomaille. Ulkomaisten kalastusmatkailijoiden tarve käyttää paikallista opasta sekä veneenkuljettajaa on huomattavasti suurempi, kuin kotimaisen kalastusharrastajan. Ilman kattavaa palveluverkostoa ohjelman tavoitteiden saavuttaminen ei onnistu.

6. Viehelupa on hallinnollisesti helppo ja yhteiskunnalle edullinen

Lakimuutoksen ansiosta kalastuslaki muuttuu selkeämmäksi ja vähemmän tulkinnanvaraiseksi. Nykyisessä muodossaan KalL 8§ voidaan tulkita niin, että esim. mökkikylän omistajan maksama viehelupa katsotaan järjestetyksi tilaisuudeksi. Tästä on esimerkki kuluvalta keväältä, jossa kalastusvalvoja piti järjestettynä tilaisuutena sitä, että ulkomaisille kalastusharrastajille oli mökin omistaja maksanut vieheluvan. On vain ajan kysymys, koska korkeimmassa oikeudessa haetaan seuraavaa rajaa järjestetylle toiminnalle.

Vieheluvan voimaan tullessa viranomaiset hyväksyivät vieheluvan käytön kalastusoppaiden asiakkaiden kalastuslupana. Esimerkiksi merivartiosto hyväksyi vieheluvan käytön myös kalastusoppaan asiakkaille. Laki on ollut vaikeaselkoinen ja siksi Korkeintaan oikeus ei ole ollut asiasta yksimielinen.

Kalastusopastoiminnan lupajärjestelmänä viehelupa on helppo toteuttaa. Se ei vaadi yhteiskunnalta uusia järjestelmiä, rekistereitä eikä valvontamenetelmiä eikä siten lisää yhteiskunnan kustannuksia. Viehelupa on helppo valvoa eikä tarvitse tutkia, onko kyseessä järjestettyä toimintaa vai ei.

7. Laki lisää kalastuslupamaksutuloja

Viehelupa ei ole kalastusoppaalle edullinen järjestelmä, mutta toimivuutensa vuoksi se on käytännössä paras vaihtoehto. Jos yhdessä kalastusoppaan veneessä käy vuositasolla 50 nelihenkistä ryhmää, niin opas maksaa tämän päivän läänilupien hintatasolla kalastushoitomaksuina 200 x 6e ja viehekorttimaksuina 200 x 7 e eli yhteensä vuositasolla 2600 euroa kalastusluvista. Nämä maksut kohdentuvat lääniluvan osalta kyseisen läänin lupatuloihin ja tuloutetaan vesialueen omistajille. Kalastushoitomaksun osalta lupamaksut jaetaan, kuten laissa on säädetty. Viehelupa kohtelee tasapuolisesti eri liikevaihdon omaavia yrittäjiä, sillä vieheluvan kustannukset oppaalle kasvavat asiakasmäärien kasvun mukana.

Kalastushoitomaksun ja vieheluvan lisäksi monet kalastusoppaat ostaisivat vesialueen omistajien myymiä lupia mm. useammalla vavalla tapahtuvaa vetouistelua varten. Siellä, missä on riittävän isoja yhtenäislupa-alueita, on niiden kalastuslupa yleensä myös oppaalle edullisempi, kuin viehelupa. Viehelupa ei siten poista yhtenäislupa-alueiden lupakysyntää.

Naantalissa 3.6.2009

Suomen Kalastusopaskilta ry

Ari Pajukoski
Puheenjohtaja